

Leyla Quliyeva

*Sənətnaslıq üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Milli Konservatoriyasının
"Musiqinin tarixi və nəzəriyyəsi"
kafedrasının professoru*

Fikrət Əmirov və klassik Azərbaycan poeziyası

Azərbaycan mədəniyyətində musiqi ilə poeziyanın vəhdəti, məşhur ədəbiyyat nümunələrinin musiqidə təzahürü bir çox maraqlı əsərlərin yaranmasına səbəb olaraq, milli xəzinəmizi zənginləşdirmişdir. O cümlədən Fikrət Əmirovun da yaradıcılığında bunu müşahidə etmək olar. Belə ki, Fikrət Əmirov yaradıcılığı boyu bir çox Azərbaycan və klassik şairlərin, yazıçıların əsərlərinə daima müraciət etmişdir. O öz musiqi əsərlərində ədəbi süjetin əsas ideyasını, obrazlar aləmini, təsvir olunan dövrün, mühitin spesifik xüsusiyyətlərini və bir sıra başqa çəhətləri böyük ustalıqla əks etdirməyə çalışmışdır. Burada bəstəkarın çox sevdiyi və önəm verdiyi dəhi Nizami poeziyası xüsusi mənə kəsb edir. Ümumiyyətlə

C.Cahangirov, S.Ələsgərov və başqalarının adlarını qeyd etmək olar.

Nizaminin əsərlərində

olan fəlsəfi-psixoloji ideyanın dərinliyi, məhəbbət lirikasının tərənnümü və zəriflik Fikrət Əmirovun diqqətini cəlb etmişdir. Təsədüfi deyil ki, Fikrət Əmirov 1941-ci ildə Nizaminin 800 illik yubileyi münasibəti ilə (1941-1945-ci illər II Dünya müharibəsi baş verdiyi üçün yubiley tədbirləri 1947-ci ildə keçirilmişdir) "Gülüm" qəzəl-romansını (1943) və "Nizami" simfoniyasını (1947) bəstələyir. 1943-ci ildə bəstələnən "Gülüm" qəzəl-romansında Fikrət Əmirov dəhi Üzeyir Hacıbəylinin ənənəsini davam etdirərək öz dəsti-xəttinə, musiqi duyumuna və üslub xüsusiyyətlərinə uyğun miniatür əsər yaratmış olur.

Burada Nizaminin məhəbbət lirikası musiqinin zərif, incə çalarları ilə təsvir olunur. 1947-ci ildə simli orkestr üçün bəstələnən "Nizami" simfoniyasında şairin

poemalarındakı lirik obrazlılıq, şairin düşüncələri, həmçinin Fikrət Əmirovun Nizamiyə olan məhəbbət və rəğbəti yüksək professionalıqla əks olunmuşdur. Simfoniya dörd hissədən ibarətdir. Əsər forma etibarilə klassik simfonik quruluşa malikdir. Bəstəkar simfoniyanın hər hissəsinin əvvəlində Nizaminin şeirlərindən epigraf kimi istifadə edərək Nizaminin tam obrazını əks etdirməyə nail olmuşdur. Şairin poeziyasından dəyərli misralar bəstəkarın musiqisi ilə qovuşaraq dinləyiciləri Nizami dünyasına aparır. Simfoniya ilk dəfə Nizaminin 800 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirdə, Moskva şəhərində Pyotr İliç Çaykovski adına konsert zalında 18 sentyabr 1947-ci il tarixində ifa olunmuşdur. Simfoniya Nikolay Pavloviç Anosov dirijorluq etmişdir. Bəstəkar öz xatirələrində dirijor ilə ilk görüşünü və partiturada etdiyi qeydlər haqqında yazırdı: "Nikolay Pavloviç partiturasına baxıb elə oradaca bəzi qeydləri etdi. Yeri gəlmişkən deyim ki, partituranın məhz həmin nüsxəsini sonsuz məhəbbət və ehtiramla böyük bəstəkarın xatirə kimi saxlayıram". Həmin konsertdən sonra dirijor simfoniya haqqında fikirlərini söyləyərək, əsərə rəy yazmışdır. N.Anosovun rəyi F.Əmirovun arxivində saxlanılır. Orda qeyd olunmuşdu: "Şübhəsiz simfoniya öz dərin mənasına görə dəhi əsərdir ki, bu da müəllifin yüksək texniki ustalıqla malik olmasını göstərir". Fikrət Əmirov özü üzərində daima işləyən bəstəkar olmuşdur. Belə ki, simfoniyanın bəzi çatışmayan məqamlarını nəzərə alaraq onu redaktə edib (1960,1964), ictimaiyyətdə 1964-cü ildə təqdim etmişdir. Sonuncu redaksiyada əsər Ümumittifaq radio və televiziyanın böyük simfonik orkestri ilə, Gennadi Rojdestvenskinin (N.Anosovun oğlu) dirijorluğu və rəhbərliyi altında ifa olunmuşdur. Bu simfoniya Almaniya (Leypsiq radiosunun simfonik orkestri, dirijor Hans Roqer), İngiltərə (Royal Festival Hall, London simfonik orkestri, dirijor Gennadi Rojdestvenski), Türkiyə (dirijor Səbahəddin Qələndərinin rəhbərliyi ilə 1968-ci ildə) və başqa ölkələrdə ifa olunaraq

müvəffəqiyyət və böyük rəğbətlə qarşılanmış, bəstəkarı şöhrət gətirmişdir. Fikrət Əmirovun 1965-ci ildə İngiltərəyə səfəri iki həftə ərzində zəngin musiqi günləri kimi xatirələrində qeyd olunmuşdur. Həmçinin İngiltərə həmkarlarının xahişi ilə bəstəkar səfərə özü ilə tar alətini aparmışdır. Bu səfərin maraqlı məqamlarından biri də məhz tar ilə bağlı idi: "Tar, nəhayət, Londonda və məşhur Kembric Universitetinin təmtəraqlı salonlarında səslənib özünə xeyli dost qazandı. Mənim bu zaman necə sevindiyimi yəgin təsəvvür edərsiniz. İngilislərin tarla tanış olarkən nə qədər heyran qaldıqlarını görəndə, mən onlara bu milli çalğı alətimizə məhəbbətimin tarixindən danışır və deyirdim ki, məni bəstəkar edən Azərbaycan tarıdır". Burada bəstəkar tarda Azərbaycan xalq mahnılarını, "Şur" muğamını ifa etmiş və qədim alət haqqında universitetin professor-müəllim, tələbə və elmi araşdırma apararı heyətinə geniş məlumatlar vermişdir.

Fikrət Əmirovun Nizami mövzusunda üçüncü müraciəti 1980-ci illərdə balet üzərində işi ilə davam edir. 1984-cü ilin yanvar ayında bəstəkar "Nizami" baletini tamamlayır. Libretto müəllifləri A. Məmmədov və N. Nəzirova Nizaminin həyatında baş verən hadisələri və həmçinin müxtəlif əsərlərinin əsas qəhrəmanlarının ümumiləşdirilmiş obrazlarını yaratmağa çalışmışdır. Fikrət Əmirov bu baletdə "Nizami" simfoniyasından və «Gülüstən-Bayati-Şiraz» simfonik muğamından olan mövzulara müraciət etmiş və öz əsərlərindən sitat gətirmişdir. Əsər ilk dəfə 1991-ci ildə Nizami Gəncəvinin 850 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirdə Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının səhnəsində təqdim edilmişdir. Baletin premyerasını görmək bəstəkarı nəsib olmamışdır. Fikrət Əmirov 1984-cü il fevralın 20-də 62 yaşında vəfat etmişdir. Əsəri sonradan Musa Mirzəyev orkestrləşdirmişdir.

Fikrət Əmirovun Azərbaycan ədəbiyyatının öndə gedən simaları, dramaturqları ilə əməkdaşlığını, musiqiyə ilk gəldiyi illərdən

başlamasını qeyd etmək lazımdır. Beləliklə bəstəkar hələ Konservatoriyada oxuduğu illərdə "Ürək çalanlar" (M.S. Ordubadi), və "Gözün aydın" (M. Əlizadə) operetallarını bəstələmişdir. Hər bir bəstəkarın yaradıcılığında olduğu kimi Fikrət Əmirovun da yaradıcılıq fəaliyyətində poeziyaya, ədəbiyyat nümunələrinə müraciəti müəyyən janrlı əsərlərin yaranması ilə bağlıdır. Beləliklə Fikrət Əmirovun uzun illər ölkəmizin müxtəlif teatrları ilə əməkdaşlığı C. Cabbarlının, M. Hüseyinin, S. Vurğunun, İ. Qasımovun və başqa dramaturqların pyeslərinə musiqi yazmağı ilə nəticələnmişdir.

Fikrət Əmirovun "Ürəkaçanlar", "Gözün aydın" və "Xoş xəbər" musiqili komediyaları II Dünya Müharibəsi dövrü və müharibədən sonrakı çətin illərdə bəstələnmişdir. Məlum olduğu kimi 1944-cü ildə Bakıda yeni Musiqili Komediya Teatrının açılışı olmuşdur. Bu teatr Cəlil Məmmədquluzadənin adını daşıyırdı. Gənc bəstəkar Fikrət Əmirovun "Ürəkaçanlar" operettası teatrın ilk mövsümündə tamaşaya qoyulmuşdur. Libretto müəllifi kimi Məmməd Səid Ordubadi çıxış etmişdir (quruluşçu rejissor Şəmsi Bədəlbəyli, rəssam Nüsret Fətullayev, dirijor Şəmsəddin Fətullayev, xoreoqraf Qəmər Almaszadə olmuşdur). Operetta dörd pərdədən ibarətdir. Bəstəkarın ilk musiqili komediyasının müvəffəqiyyəti onu növbəti operetallarının yaranmasına vadar etdi. 1945-ci ildə "Xoş xəbər", 1946-cı ildə "Gözün aydın" operetaları tamaşaya qoyuldu. "Gözün aydın" əsərinin librettosu Məhərrəm Əlizadənin, şeirləri isə Tələt Əyyubova aiddir. Operetta 1957-ci ildə ikinci dəfə redaktə edilmişdir.

Komediyanın mövzusunun əsasını sovet dönəmi üçün xarakterik olan kolxoz həyatı təşkil edir. Lakin burada sujet xəttinin aparıcı istiqaməti lirikadır. Bu lirika Leyli və Alayın bir-birlərinə olan məhəbbəti ilə bağlıdır. Eyni zamanda komediya janrının xüsusiyyətləri ilə bağlı burada məzəli, komik hadisələr müxtəlif anlaşılmazlıqların meydana gəlməsi böyük maraq doğurur.

Fikrət Əmirov həmçinin bir çox kinofilm-lərə və teatr tamaşalarına musiqi bəstələmişdir. Teatr tamaşalarına yazdığı musiqi nümunələrindən: İlyas Əfəndiyevin "İşıqlı yollar" (1947), Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin "Dağlan Tifaq" (1950), Cəfər Cabbarlının "1905-ci ildə" (1955), Hüseyin Cavidin "Şeyx Sənan" (1956), Mehdi Hüseyinin "Cavanşir" (1957), İlyas Əfəndiyevin "Sən həmişə mənimləsən" (1964), Mirzə İbrahimovun "Közəran ocaqlar" (1967) və s. əsərləri göstərmək olar. Bu əsərlər Azərbaycan Dövlət Akademik Milli Dram Teatrının səhnəsində tamaşaya qoyulmuşdur. Fikrət Əmirov Azərbaycan radiosunda səhnələşdirilən Xalq yazıçısı Süleyman Rəhimovun "Saçlı" və "Şamo" pyeslərinə də musiqi bəstələmişdir.

Hüseyin Cavidin 1956-cı ildə "Şeyx Sənan" dramuna yazdığı tamaşadan Kor ərəbin mahnısını xüsusi qeyd etmək lazımdır.

Bu mahnı bəstəkarın çox məşhur əsərlərindən biri olaraq müstəqil mahnı kimi konsertlərdə tez-tez respublikamızın ən gözəl ifaçıları tərəfindən oxunur. Fikrət Əmirov dramatik-qəmgin, dərin-faciəvi musiqi vəsiti ilə Hüseyin Cavidin lirik-romantik şeirinin məzmununu açmağa çalışır. Şeir əruz vəzninin həzəc bəhrindədir. Burada "Şur" muğamının "Hicaz" şöbəsinin intonasiyaları üzərində mu-

siqi deklamasiya üslublu melodiya ilə ifadə olunur.

Mehdi Hüseyinin "Cavanşir" pyesinə Fikrət Əmirov 1957-ci ildə musiqi yazmışdır. Bu pyesin musiqi nömrələrindən ən məşhuru "Reyhan" mahnısıdır. Mahnı çox məşhurlaşaraq Anatollu Qəniyev, Yaşar Səfərov, Gülağa Məmmədov, Zeynəb Xanlarova, İlhamə Quliyeva, Təhmiraz Şirinov və başqa müğənnilər tərəfindən ifa olunmuşdur. Mahnının şən, işıqlı əhval-ruhiyyəsi dinləyicilərin rəğbətini qazanmışdır.

Mahnı şux melodiya və xoş ovqat hissi verir. Bu mahnı digər müğənnilərin də ifasında səslənərək dinləyici auditoriyasına təqdim edilib. "Cavanşir" pyesindən bir mahnı da olduqca yaddaqalan olmuşdur. Bu mahnı Tələt Əyyubovun sözlərinə ("Mən səni araram") bəstələnən Saqinin mahnısıdır. Sonradan bu mahnı yeni işlənmədə və bir qədər dəyişilmiş şəkildə Fikrət Əmirovun 1977-ci ildə çap olunan "20 mahnı" məcmuəsinə daxil edilmişdir.

Fikrət Əmirovun Mehdi Hüseyinlə əməkdaşlığı kinofilmlərdə davam olunur. Beləliklə o, 1960-cı ildə Mehdi Hüseyinin ssenarisi əsasında (rejissor Ağarza Quliyev) "Səhər" filminin musiqisini yazır. Bu bəstəkarın kino sahəsində ilk işi olmuşdur. Filmin əsasını Aslan ilə Sevdanın saf məhəbbət mövzusu təşkil edir. Qəhrəmanların məhəbbət mövzusu bütün film boyu səslənən Aslanın mahnısında öz əksini tapır. "Aslanın mahnısı" vaxt keçdikcə ifaçıların repertuarına daxil olaraq sərbəst mahnı kimi ifa olunan əsərə çevrilir.

1960-cı illərdə bəstəkarın çalışdığı yazıçılardan Mirzə İbrahimovun adını qeyd etmək lazımdır. 1962-ci ildə Mirzə İbrahimovun ssenarisi əsasında Həbib İsmayilovun rejissorluğu ilə "Böyük dayaq" filmi üzərində gərgin iş prosesində Fikrət Əmirov da iştirak edirdi. Bəstəkarın musiqisi bədii məzmunu zənginləşdirir, hadisələrin gedişatını daha da dolğunlaşdırmışdır. Burada da məhəbbət mövzusunun geniş yer ayrılır. Maya ilə Qaraşın məhəbbəti lirik

mövzularla təsvir olunur. Onlardan Mayanın ifasında "Gecə keçdi" mahnısı xüsusi maraq doğurur. "Gecə keçdi" mahnısının sözləri Teymur Elçinə aiddir. Bu mahnı da bəstəkarın "20 mahnı" məcmuəsinə daxil edilmişdir. 1967-ci ildə Fikrət Əmirovun Mirzə İbrahimovla yaradıcılıq birliyi "Közəran ocaqlar" pyesinin tamaşası ilə bağlıdır. "Közəran ocaqlar" tamaşasının musiqisində inqilabi mövzu və Vətən leytmotivi diqqəti çəlb edir. Vətən obrazını yaradan və dəfələrlə səslənən leytmövzu dramaturji inkişafın əsasını təşkil edir.

Fikrət Əmirovun yaradıcılığının bir hissəsini vokal musiqi təşkil etmişdir. Burada bəstəkar müxtəlif şairlərin sözlərinə, mətnlərinə müraciət edərək gözəl nümunələr yaratmış olur. Onlardan bəzilərinin adlarını öncədən qeyd olunmuşdur. Beləliklə Mirvarid Dilbazinin sözlərinə "Azərbaycan elləri", Məmməd Səid Ordubadinin sözlərinə "Gülərəm gülsən", Səməd Vurğunun sözlərinə "Baharımsan" mahnıları və başqaları öz aydın lirikası, Vətənə məhəbbəti, həyatsevərliyi ilə dinləyicinin qəlbini oxşayır. Mahnı yaradıcılığında Fikrət Əmirov Teymur Elçinin şeirlərinə daha çox müraciət etmişdir: "Gülür ellər", "Göygül", "Üzümçü", "Toy", "Pambıqçı qızlar", "Bir gül seçdim", "Neyləmişəm" mahnıları və "Gürcüstan - Rus-tavali" xor ilə simfonik orkestr üçün əsəri, Cəfər Cabbarlının portreti adlı əsər bəstəkarın vokal musiqisinin dəyərli nümunələridir. Mahnı yaradıcılığının geniş mövzu dairəsi xüsusi olaraq qeyd olunmalıdır. Onlar içərisində məişət mövzuları da öz əksini tapıb. "Toy" və Nəbi Xəzrinin sözlərinə yazılan "Laylay" mahnıları buna misal göstərmək olar. "Laylay" mahnısı səgah ladı üzərində yazılıb. Bu da xalq musiqisindən irəli gələn "Laylay"ın musiqisinə xas olan xüsusiyyətdir. Bəstəkar bu mahnıda muğamlarda olan inkişaf prinsiplərinə əsaslanaraq zəngin melodik quruluş yaradır. Mahnıda ananın öz övladına olan ən ümdə duyğuları əks olunur. Fikrət Əmirov nəinki Azərbaycan, həmçinin rus ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin

poetik mətnlərinə müraciət etmişdir. M.Y.Lermontovun sözlərinə (Məmməd Rahimin tərcüməsində) "Ulduz" romansının, daha sonra N. Dorizonun sözlərinə "İki sahil" romansının adlarını çəkmək lazımdır. A.S.Puşkinin sözlərinə tenor, bariton və simfonik orkestr üçün "Qış yolu" ballada dueti xüsusi mənə kəsb edən əsər kimi qeyd olunmalıdır.

Fikrət Əmirov dünya ədəbiyyatının nümayəndələrinin xatirəsinə həsr olunmuş əsərlər də yaratmışdır (bu əsərlərin bəziləri sırf instrumental əsər olsa belə hər halda həsr etdiyi şəxslərin ümumi obrazını musiqi dili vasitəsi ilə böyük ustalıqla canlandırmağa nail olmuşdur). Belə əsərlərdən Fikrət Əmirovun türk şairi Nazim Hikmətin xatirəsinə həsr etdiyi violençel və fortepiano üçün nəzərdə tutulmuş "Poema-monoloq" əsərini qeyd etmək lazımdır. Bu əsər bir neçə bölmədən ibarətdir, sərbəst formada bəstələnmiş ekspresiv xarakterli poemadır. "Poema-monoloq" əsəri violençelin solosu ilə başlayır.

Viola və violençelin unison ifasında fortepiano üçün müşayiəti ilə dahi "Üzeyir Hacıbəyliyə ithaf" (1949) adlı poemasının Fikrət Əmirov daima qürur hissi ilə vurğuladığı, ənənələrinin davamçısı olmasından fəxr edən sənətkarın unudulmaz obrazını canlandırır.

Fikrət Əmirov 1960-ci illərdə olduqca maraqlı bir əsər ilə çıxış edir. Odur ki, XX əsrin Azərbaycan ədəbiyyatının dahi şəxsiyyətlərinə, incəsənətimizin görkəmli nümayəndələrinə həsr olunan "Simfonik Portretlər" əsərini Fikrət Əmirov bəstələyir. Burada Hüseyn Cavid, Cəfər Cabbarlı, Səməd Vurğun, Üzeyir Hacıbəyli, Bülbül və Niyazi kimi dahi sənətkarların surətləri canlanır.

"Simfonik Portretlər"də ayrı-ayrı obrazların təcəssümü üçün şair Teymur Elçinin mətnlərindən istifadə olunmuşdur. Bu əsər bəstəkar və yazıcının növbəti iş birliyi kimi olduqca uğurlu və təqdirəlayiqdir. Yeddi nömrədən ibarət "Portretlər"-"Bülbül" adlanan hissə ilə başlayır. Bülbülün obrazı onun mahircəsinə ifa etdiyi Asaf Zeynallının "Ölkəm" romansının orkestrdə səsləndirilməsi ilə əks olunur. Mahir simfonik orkestr palitrasının yaratıcısı kimi Fikrət Əmirov təbii ki, burada da öz ustalığını göstərməyə nail olur. Tey-

mur Elçinin Azərbaycana həsr olunmuş, Azərbaycanı təsvir edən şeiri tenor səsinin ifasında orkestrin müşayiəti ilə səslənir.

İkinci portretdə Cəfər Cabbarlı təsvir olunmuşdur. Bu nömrədə bəstəkarın "Cəfər Cabbarlının portreti" adlı romansından olan mövzu əsasında dramaturqun "Od gəlini" pyesindən bir parça təqdim olunur. Mövzu metso-soprano səsinə həvalə edilir. Ardiya yenidən şeir səslənir.

Üçüncü portretdə Səməd Vurğun obrazı təcəssüm olunmuşdur. Kolorotur soprano səsi və orkestrin ifasında təqdim olunan bu nömrədə bəstəkar böyük ustalıqla aşiq musiqisi intonasiyalarından istifadə etmişdir. Burada həmçinin Səməd Vurğunun "Azərbaycan" şeiri musiqinin müşayiəti fonunda oxunur.

Dördüncü nömrə dahi Üzeyir Hacıbəyliyə həsr olunan portretidir. "Leyli və Məcnun" operasında "Məcnun! Məcnun! Dur gedək!" sözləri ilə başlayan xorun musiqi materialından istifadə edərək yeni işlənməli ifadə təqdim edir. Dahi bəstəkarın davamçısı, ənənələrinə sadıq olmasını bir daha sübut edir. Burada Üzeyir bəyin tərənnümü "Ey böyük ustad, Ay Üzeyir!" çağırışı ilə ifadə olunur.

Maestro Niyaziyə həsr olunmuş beşinci portretdə onun əllərinin və dirijor çubu-

ğunun sehri gücü təsvir olunur. Altıncı portretə dramaturq Hüseyn Cavid və onun əsərlərinin qəhrəmanları təqdim olunur. Sonuncu-yeddinci portret "Ölkəm" adlanır və bundan öncə iştirak edən bütün vokal partiyaların ifaçılarının nöbətəşəklə ümumiləşdirilmiş yekun xarakteristikasını yaradır. Beləliklə, Fikrət Əmirov maraqlı poetik vokal-instrumental musiqi nümunəsini yaratmış olur. Bununla bəstəkar doğma Vətəninə, Azərbaycana olan məhəbbətini bir daha sübut edir.

Fikrət Əmirovun yaradıcılığının inkişafında Cəfər Cabbarlı irsinə müraciəti olduqca böyük mənə kəsb etmişdir ("1905-ci ildə" (1955) dram tamaşasına musiqi, "Sevil" operası (1969)). Gərgin yaradıcılıq axtarıqlarının uğurlu nəticəsi kimi, "Sevil" operasının yaranmasını xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır. O, öz xatirələrində yazır: "Mən Cəfər Cabbarlı əsərlərinə vurğunam. Ancaq onun ən çox xoşuma gələn pyesi "Sevil"dir. "Sevil"ə olan məhəbbət onu mənim tərcümeyi-halıma yazmışdır. Mən "Sevil"i əzbərliyə-əzbərliyə ona musiqi yazmışam və hər gün də Cəfər Cabbarlının qarşısında hesab vermişəm. Yəni hər musiqi parçasından sonra öz-özümə demişəm: "Görəsən, bu, Cəfərin xoşuna gələrdimi?" . Bu mövzuda opera yazmaq fikrini Mirzə İbrahimov bəstəkarə təklif etmişdir. Artıq 1949-cu ildə Fikrət Əmirov opera üzərində işə başlayır və 1953-cü ildə "Sevil" operasını tamamlayır. Fikrət Əmirov Azərbaycan musiqisində müasir mövzulu ilk lirik-psixoloji operanın yaradıcısı kimi tarixə düşüb. Operanın librettosu şair Tələt Əyyubova aiddir. Burada o, pyesin əsas dramaturji məğzini, əsərin obraz aləmini, qəhrəmanların xarakteristikasını verməyə çalışmışdır. Əsər məlun olduğu kimi, o dövr üçün aktual olan qadın-azadlığı uğrunda mübarizə mövzusunda həsr olunmuşdur. Opera illər keçdikdə bir neçə dəfə redaktə edilmişdir (zamanın tələblərinə uyğun olaraq müəyyən səhnələr dəyişilmiş və ya ixtisar olunmuşdur: 1959, 1962, 1967, 1982). 1998-ci ildə Xalq artisti, professor Fərhad Bə-

dəlbəyli tərəfindən növbəti dəfə redaktə olunaraq, əsərə yeni səhnə həyatı verilmişdir.

Həmçinin dahi mütəfəkkir, şair İmadəddin Nəsiminin 600 illiyi münasibəti ilə Azərbaycan mədəniyyətinin bir çox nümayəndələri kimi (Cahangir Cahangirov "Nəsimi" kantatası, "Həqq mənəm" mahnı-romansı, Azər Rzayev ud, qıraətçi və simfonik orkestr üçün "Nəsimi poeması", Firəngiz Əlizadənin "Zikr" "Nəsimi" passionu və "Dərviş" tamaşası və s.) Fikrət Əmirov da bu mövzuya müraciət edərək, Nəsimi dünyasının musiqi təzahürünü verməyə çalışmışdır. Bəstəkar 1973-cü ildə "Nəsimi haqqında dastan" xoreoqrafik poema (balet) əsərini tamamlayır. Baletin librettosunu yazıçı Anar təqdim edir. Baletmeyster və xoreoqraf kimi isə Nailə Nəzirova çıxış etmişdir. Bu əsərdə Fikrət Əmirov Nəsimi poeziyasından aldığı təəssuratları təsvir etməyə çalışmışdır. Əsər 1974-ci ildə Dövlət mükafatına layiq görülmüşdür. 1977-ci ildə bəstəkar əsəri yenidən redaktə edərək işləmiş və Böyük simfonik orkestr üçün "Nəsimi haqqında dastan"-faciəvi musiqi adlandırmışdır. Bu əsər Azərbaycan və xarici ölkələrin səhnələrində ifa olunaraq böyük şöhrət qazanmışdır.

Bəstəkarın geniş yaradıcılığını nəzərdən keçirib belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, daima sənət aləminin aparıcı simaları ilə əməkdaşlıq etmək, dahilərin yaratdığı əsərləri musiqi dili vasitəsi ilə özünəməxsus şəkildə təzahür etmək və hər birində millilik və fərdilik xüsusiyyətlərini əks etdirmək Fikrət Əmirov duhasının əsas meyyarıdır. Onun musiqisində ənənəvilik, müasirlik, millilik və orijinallıq üstünlük təşkil edərək bütün yaradıcılığı boyu əsərlərində əksini tapmışdır. Bununla da bəstəkar özünün sədəvrləri ilə milli musiqi xəzinəmizi zənginləşdirərək yaddaşlara həkk olunub.